

پروپوزال و پایان نامه نویسی

Dr. A. Taghinezhad
University of Tabriz

Website: ataghinezhad.github.io, Email: a0taghinezhad@gmail.com

مقدمه

- در کنار واحدهای آموزشی، انجام و ارائه یک پروژه تحقیقاتی (رساله یا پایان نامه) یکی از ارکان اصلی در دوره‌های تحصیلات تکمیلی محسوب می‌شود.
- موفقیت دانشجو در اجرای چنین پژوهشی نشان‌دهنده‌ی توانایی او در طراحی، پیاده‌سازی و گزارش‌دهی یک مطالعه علمی مستقل در حوزه تخصصی خود است.
- پایان‌نامه، سند ماندگار تلاش علمی یک دانشجو است. به همین دلیل، علاوه بر برخورداری از محتوای علمی معتبر، باید ساختاری منظم، شفاف و استاندارد داشته باشد.

فرآیند کلی تدوین پایان نامه

فرآیند انجام پایان نامه معمولاً شامل سه گام اصلی است:

1. انتخاب و تصویب موضوع تحقیق

2. انجام پژوهش و نگارش گزارش

3. دفاع علمی از پایان نامه

تبدیل ایده به سؤال تحقیق

فرآیند انتخاب موضوع از آشنایی اولیه با حوزه‌های تخصصی رشته آغاز می‌شود، که معمولاً در ترم اول تحصیل شکل می‌گیرد. پیشنهاد می‌شود که دانشجو از همان ابتدای ورود به دوره، مطالعه پیرامون زمینه‌های مورد علاقه خود را آغاز کند.

آغاز زودهنگام مطالعات لازم به منظور یافتن حوزه مورد علاقه جهت اجرای تحقیق، می‌تواند تا حدود زیادی موفقیت نهایی پژوهش شما را تضمین نماید.

- انتخاب موضوع پایان نامه به

- (۱) سوابق علمی و اجرایی دانشجو، (۲) آینده علمی و کاری دانشجو و (۳) علایق دانشجو، بستگی دارد که با کمک استاد راهنما به انتخاب عنوان پایان نامه تبدیل می‌شو

فرآیند کلی تهیه و نگارش پایان نامه_ ادامه:

چگونگی رسیدن به عنوان پایان نامه:

- پس از طی مراحل فوق و مشخص شدن قلمرو اصلی موضوع، جهت رسیدن به یک عنوان معین برای پایان نامه، ابتدا بایستی قلمرو اصلی موضوعی در بانکهای اطلاعاتی معتبر جستجو شود و آخرین مقالات مرتبط با آن حوزه مشاهده گردد. سپس براساس سوابق موجود، حوزه جدیدی برای فعالیت در آن قلمرو موضوعی انتخاب گردد.
- نوآوری عنوان نهایی در سه حوزه الف) موضوع، ب) روش و ج) جامعه آماری صورت می پذیرد.
- **فرمول عنوان:**
 - نوع تحقیق (بررسی/مطالعه/شناسایی/تأثیر/طراحی/تدوین) + قلمرو اصلی موضوع (متغیرها) + جامعه آماری/مورد مطالعه (نام یک شرکت یا کسب و کار) + روش و رویکرد خاص

معیارهای انتخاب موضوع مناسب پایان نامه

۱. آیا به موضوع علاقه مند هستید؟
۲. آیا منابع و مبانی نظری کافی در آن حوزه وجود دارد؟
۳. آیا مهارت‌های لازم برای انجام تحقیق را دارید یا می‌توانید آن را در مدت زمان معقول کسب کنید؟
۴. آیا تحقیق از نظر زمانی، مالی و دسترسی به داده‌ها امکان‌پذیر است؟
۵. آیا سؤال‌ها و اهداف تحقیق شفاف‌اند؟
۶. آیا موضوع، نوآوری یا زاویه دید تازه‌ای را نسبت به پژوهش‌های قبلی ارائه می‌دهد؟
۷. آیا تحقیق شما، مستقل از نتایج آن، ارزش علمی دارد؟
۸. آیا با اهداف شغلی شما همسو است؟

تکمیل طرح پیشنهادی تحقیق_ ادامه:

- مراحل تکمیل پروپزال مطابق الگوی استاندارد دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه شهید بهشتی عنوان تحقیق: منعکس کننده موضوع و محتوای فعلی طرح پیشنهادی است. در عنوان بایستی متغیرهای اصلی تحقیق، و جامعه آماری مشخص باشد

دانشکده مدیریت و حسابداری

پسماندالی

فرم پیشنهاد و درخواست تصویب طرح پایان نامه

مقطع کارشناسی ارشد

مشخصات دانشجو	
نام خانوادگی:	نام:
شماره دانشجویی:	
رشته:	گرایش:
آدرس:	تلفن:
تاریخ تحویل به آموزش:	امضاء دانشجو:
عنوان پایان نامه (فارسی):	
عنوان پایان نامه (انگلیسی):	
نام استاد راهنما:	تأیید استاد راهنما:
نام استاذ مشاور پیشنهادی:	تأیید استاد مشاور:

مراحل تدوین پروپوزال

پروپوزال دو نقش اصلی ایفا می کند:

الف) چارچوب سازمان دهی پروژه برای خود دانشجو

ب) سند ارزیابی برای اساتید و داوران جهت بررسی اولیه پروژه

<https://ataghinezhad.github.io>

ساختار استاندارد پروپوزال شامل موارد زیر است:

ابتدا: عنوان تحقیق

• باید حوزه موضوعی، متغیرها و جامعه آماری را در بر بگیرد.

<https://ataghinezhad.github.io>

ساختار استاندارد پروپوزال شامل موارد زیر است: (ادامه)

۱- طرح مسئله

- بیان یک مشکل واقعی که نیازمند تحلیل علمی است. از کلی‌گویی خودداری شود و مسئله باید مستند به مطالعات قبلی باشد.
- مثال: علی‌رغم رشد سریع اینترنت اشیا، مسئله امنیت داده‌ها در شبکه‌های اینترنت اشیا همچنان حل نشده باقی‌مانده است.
- هر تحقیقی به دنبال پاسخ به مسأله‌ای خاص، شناخت ناشناخته‌ها، حل مسئله‌ای عینی یا ذهنی و یا نزدیک شدن به حقیقتی است. در این قسمت باید حتی الامکان به طور خلاصه صورت مسئله‌ای که در صدد تحقیق روی آن هستید روشن شود.
- همچنین در این قسمت سعی کنید با اتکاء بر مستندات علمی معتبر (ادبیات موضوع)، جایگاه تحقیق خود را بیان کنید.
- نشان دهید موضوعی که برگزیده‌اید بی اهمیت یا بی ارزش نیست و بنا بر ضرورتی صورت می‌گیرد. البته از درج مطالب کلیشه‌ای خودداری نمایید.

ساختار استاندارد پروپوزال شامل موارد زیر است: (ادامه)

۲. اهداف تحقیق

- هدف اصلی باید همراه با عنوان باشد.
- اهداف فرعی باید هدف اصلی را پوشش دهند و قابل سنجش باشند.
- اهداف اصلی و فرعی تحقیق بایستی به صورت قابل اندازه گیری بیان شود تا در پایان تحقیق بتوان سنجید که تا میزان آن اهداف محقق شده است.

۲-اهداف تحقیق

ساختار استاندارد پروپوزال شامل موارد زیر است: (ادامه)

۳. پیشینه تحقیق

مرور تحقیقات داخلی و خارجی مرتبط، معرفی منابع معتبر، و در پایان، تبیین وجه تمایز پژوهش خود با کارهای قبلی

در انتهای این بخش بایستی تفاوت تحقیق حاضر با تحقیقات پیشین (نوآوری تحقیق) بیان شود.

- مثال: مقایسه پژوهش‌های گذشته در زمینه "دیتا ماینینگ در تحلیل رفتار مشتری" و بیان تفاوت روش و داده‌ها در پروژه شما

۳- منابع مطالعات و تحقیقات پیشین

ساختار استاندارد پروپوزال شامل موارد زیر است: (ادامه)

۴. سوالات و فرضیات

- سؤال اصلی و فرعی:

- ابتدا سوال اصلی تحقیق (که متناظر با هدف اصلی تحقیق می باشد) و سپس سوالات فرعی بیان می شود. مجموع سوالات فرعی بایستی سوال اصلی را پاسخ دهد .

- پاسخ هوشمندانه به سؤالات تحقیق بر مبنای تئوری های موجود و یا نتایج تحقیقات قبلی، شکل دهنده فرضیات تحقیق شما خواهند بود. بایستی توجه داشت برخی تحقیقات نظیر تحقیق اکتشافی، فاقد فرضیه باشند .

- مثال: آیا استفاده از الگوریتم Random Forest موجب افزایش دقت پیش بینی رفتار خرید مشتریان می شود؟

- در صورت امکان، ارائه مدل مفهومی با روابط میان متغیرها

ساختار استاندارد پروپوزال شامل موارد زیر است: (ادامه)

۵- نتایج مورد انتظار از اجرا و استفاده کنندگان (مستقیم و غیرمستقیم) از نتایج تحقیق :

- اجرای تحقیق نتایجی را به همراه خواهد داشت که دیگر افراد از آن برای مقاصد مختلف استفاده خواهند برد. از این رو، بایستی نتایج و کاربردهای مورد انتظار از تحقیق به روشنی مطرح گردد.
- کاربردهای تحقیق شما در چه قالبهایی و در چه مواردی قابل استفاده می باشد که این امر بر اهمیت اجرای تحقیق تأکید می نماید. همچنین افراد یا سازمانهایی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم از نتایج این تحقیق میتوانند استفاده کنند بایستی معرفی شوند .
- از سوی دیگر در صورتی که بتوانید دستاوردهای تحقیق خود را به وضوح تشریح نمایید، می توان تا حدود زیادی از عدم سوگیری استفاده کنندگان اطمینان حاصل نمود.

ساختار استاندارد پروپوزال شامل موارد زیر است: (ادامه)

۶. روش تحقیق

اشاره به راهبردها، رویکردها و یکی از روشهای تحقیق رایج کمی، کیفی و آمیخته (نظیر توصیفی- پیمایشی، پس رویدادی، آزمایشی، تاریخی، اقدام پژوهی، مطالعه موردی، سناریونویسی، قوم نگاری و پدیدار شناسی) همراه با بیان علل انتخاب روش تحقیق.

مثال: مطالعه موردی با استفاده از داده‌های واقعی فروشگاه‌های آنلاین و تحلیل آماری با پایتون

• توجه شود درج تعریف عمومی روش تحقیق در این بخش نیازی نیست.

ساختار استاندارد پروپوزال شامل موارد زیر است: (ادامه)

۷. روش جمع آوری داده

- معرفی جامعه آماری: از جهت ویژگی های خاص آن ها، تعداد برآوردی، بازه زمانی و امثالهم) و چرایی انتخاب آن تشریح گردیده و در صورت نمونه گیری، روش نمونه گیری و مراحل انجام آن نیز تشریح می شود .
- توضیح در مورد روش نمونه گیری: بایستی شرح تفصیلی ساختار و ابزار جمع آوری، به تفصیل بیان گردد و چنانچه داده ها و اطلاعات ثانویه مورد استفاده قرار گیرد، نحوه حصول اطمینان از صحت آن ها بیان گردد .
- تشریح ابزارهای جمع آوری داده مانند پرسش نامه، کدنویسی، استخراج داده از API و...

ساختار استاندارد پروپوزال شامل موارد زیر است: (ادامه)

۸. تحلیل آماری

- اشاره به نرم افزار و ابزارهای تحلیلی

مثال: استفاده از SPSS Python پکیج Scikit-learn ، MATLAB یا R برای تحلیل داده ها

- روش های آماری مورد استفاده و چرایی انتخاب این روش ها :
- اشاره به یکی از روشهای عمومی تحلیل آماری و تحلیل داده ها (نظیر تجزیه و تحلیل ساده همبستگی، آنالیز رگرسیون، آنالیز نقطه سربه سر، روشهای پژوهش عملیاتی (برنامه ریزی خطی، برنامه ریزی ریاضی، برنامه ریزی پویا) تصمیم گیری چندمعیاره یا شبیه سازی)
- ذکر دلایل توجیهی انتخاب روش

ساختار استاندارد پروپوزال شامل موارد زیر است: (ادامه)

۹. زمان بندی پروژه

- جدول زمان بندی انجام مراحل تحقیق از تصویب تا دفاع

۹- زمان بندی اجرای تحقیق

ردیف	شرح فعالیت	زمان کل (ماه)	زمان اجرا به ماه									
			۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	تدوین طرح تحقیق و کلیات پژوهش	۱										■
۲	بررسی ادبیات و پیشینه پژوهش	۲							■	■		
۳	ساخت ابزار گردآوری اطلاعات و تدوین روش شناسی پژوهش	۱						■				
۴	توزیع و گردآوری پرسشنامه و تجزیه و تحلیل اطلاعات	۱					■					
۵	جمع بندی، نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات	۱				■						

ساختار استاندارد پروپوزال شامل موارد زیر است: (ادامه)

۱۰. منابع

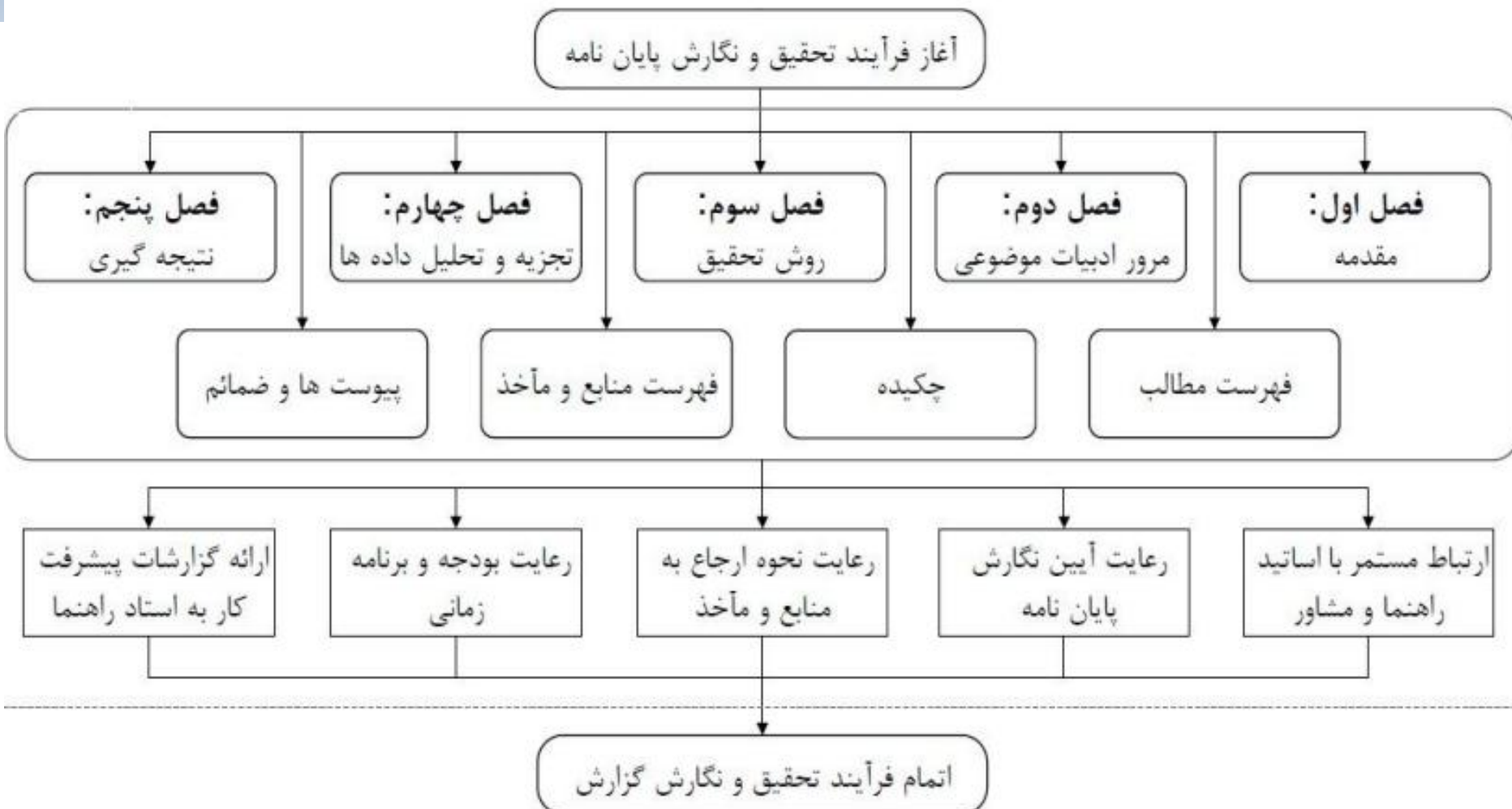
• ذکر منابع و مآخذ فارسی و غیرفارسی که در متن پروپوزال از آنها استفاده شده و به آنها ارجاع شده است. ارجاعات و فهرست نویسی بهتر است با استناد به روش APA صورت گیرد. مثال :

- کتاب: نام خانودگی، نام (سال نشر). عنوان کتاب، مترجم، محل انتشار، ناشر .
- مقاله: نام خانودگی، نام (سال نشر). عنوان مقاله، عنوان نشریه، دوره، شماره، ناشر .
- پایان نامه: نام خانوادگی، نام (سال نگارش). عنوان پایان نامه، پایان نامه مقطع ارشد / رساله دکتری، ذکر رشته تحصیلی، نام دانشکده، نام دانشگاه، محل دانشگاه.

مثال مقاله:

Smith, J. (2021). Deep learning techniques for cybersecurity.
Journal of AI Research, 34(2), 123-135.

ساختار نگارش گزارش پایان نامه

فصل‌های اصلی پایان‌نامه: فصل اول: مقدمه یا کلیات تحقیق

- مقدمه: بیان سرفصل‌های اصلی و معرفی اجمالی مطالبی که در فصل اول ارائه خواهد شد .
- بیان مسأله تحقیق: طرح مقدمه ورود به بحث با کمک مستندات علمی و تبیین مسأله و چالشی که برای آن تحقیق انجام می شود

- ضرورت و اهمیت: ضرورت پرداختن به موضوع تحقیق خصوصاً برای جامعه آماری مورد مطالعه . همچنین بیان مشکلات و آسیب‌هایی که عدم توجه به موضوع تحقیق .

- اهداف تحقیق: هدف اصلی و اهداف فرعی (خرد شده)

- سوالات و فرضیه‌های تحقیق: سوال اصلی و سوالات فرعی (خرد شده و سایر ابعاد موضوع)

- قلمرو تحقیق: قلمروهای موضوعی، مکانی و زمانی

- نتایج مورد انتظار و استفاده کنندگان تحقیق: معرفی کاربر تحقیق و استفاده‌های آن

- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات تحقیق: در حد یک پاراگراف و مستند

فصل‌های اصلی پایان‌نامه فصل دوم: ادبیات نظری و پیشینه

- بیان سرفصل‌های اصلی و معرفی اجمالی مطالبی که در فصل دوم ارائه خواهد شد .
- ادبیات نظری تحقیق: بررسی مفهوم‌ها، تاریخچه، نظریه‌ها، انواع، رویکردها، کارکردها، ابزارها و تکنیک‌ها، راه‌کارها، مدلها، و موردکاوی‌های داخلی و خارجی .
- سابقه تحقیقات: تفکیک پیشینه داخلی و خارجی، بیان بانکهای اطلاعاتی، معرفی پایان‌نامه، مقالات، کتابها، تحقیقات و... ارائه جدول جمع‌بندی پیشینه و بیان نوآوری تحقیق حاضر
- جمع‌بندی و ارائه مدل مفهومی: نکات مهم یافت شده در ادبیات و پیشینه، ارائه مدل
- مثال در علوم کامپیوتر: بررسی نظریه‌های رمزنگاری متقارن و غیرمتقارن در انتقال امن اطلاعات

فصل سوم: روش شناسی

- مقدمه: بیان سرفصل‌های اصلی و معرفی اجمالی مطالبی که در فصل سوم ارائه خواهد شد .
- مشخصه های اصلی نوع تحقیق: مبنای فلسفی یا پارایم مسلط، هدف، استراتژی (ماهیت داده)، رویکرد(پیمایشیا...)، روش اجرا .
- جامعه آماری و نمونه گیری: تشریح چیستی، چرایی و چگونگی جامعه و روش نمونه گیری
- روش گردآوری داده و اطلاعات: تشریح چیستی، چرایی و چگونگی روشهای گردآوری داده نظیر کتابخانه ای، میدانی، مصاحبه، و ...
- ابزارهای اندازه گیری متغیرها: روایی سنجی و پایایی سنجی
- روش تجزیه و تحلیل داده ها و اطلاعات: روش تحلیل آماری توصیفی و استنباطی و تحلیلی داده ها و سایر تکنیک های کمی نظیر AHP، تاپسیس، برنامه ریزی خطی و .
- مثال: استفاده از الگوریتم K-Means برای خوشه‌بندی کاربران یک سامانه آموزشی آنلاین

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

- مقدمه: بیان سرفصلهای اصلی و معرفی اجمالی مطالبی که در فصل چهارم ارائه خواهد شد .
- یافته های آمار توصیفی: جداول توصیف جمعیت شناختی (سیمای آزمودنی ها)، جداول توصیف پاسخ به متغیرها θ یافته های آمار استنباطی: آزمون فرضیات که معمولاً شامل آزمون نرمال بودن جامعه (نظیر کلموگروف- اسمیرنوف و...)؛ آزمونهای فرض) نظیر آزمون t و (...)؛ تحلیل های همبستگی (نظیر پیرسون و اسپیرمن و...) ؛ تحلیل عاملی (تعیین ضرایب مسیر)؛ و آزمون های رتبه بندی (نظیر فریدمن)
- یافته های تحلیلی: استفاده از تکنیک های تصمیم گیری چند معیاره مانند AHP ، TOPSIS و...) یا تکنیک های داده کاوی (نظیر خوشه بندی، طبقه بندی (درخت تصمیم)
- یافته های مراحل روشهای کیفی: اجرای گام های یک روش کیفی مورد استفاده
- مثال: تحلیل رگرسیون چندمتغیره برای پیش بینی نرخ ترک تحصیل در دوره های آنلاین

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادها

- مقدمه: بیان سرفصلهای اصلی و معرفی اجمالی مطالبی که در فصل پنجم ارائه خواهد شد.
- پاسخ به سوالات تحقیق: بحث و پاسخ جداگانه به کلیه سوالات مستند به یافته‌ها
- نتیجه‌گیری: تبیین و بحث در خصوص یافته‌های فصل چهارم
- مدل نهایی: جمع‌بندی و ارائه مدل اصلاح شده و نهایی تحقیق و تبیین ابعاد و مولفه‌های آن
- پیشنهادات: ارائه پیشنهادات کاربردی و پیشنهاد برای پژوهشگران آینده مستند به یافته‌ها
- محدودیت‌ها: در صورت وجود، بایستی مستدل ذکر شود.

مرحله دفاع از پایان نامه

- در جلسه دفاع، دانشجو باید ضمن ارائه خلاصه‌ای از پژوهش خود، از نوآوری، روش علمی، یافته‌ها و کاربرد تحقیق دفاع کند. آماده‌سازی ارائه پاورپوینت حرفه‌ای و تسلط بر ادبیات تحقیق، کلید موفقیت در دفاع است.

نسخه نهایی پایان نامه معمولاً شامل بخش‌های زیر است:

- ۱- صفحه بسم الله الرحمن الرحيم
۲. صفحه عنوان (طبق فرمت دانشکده)
۳. تاییدیه هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع
۴. صفحه تقدیم
۵. صفحه تشکر و قدردانی
۶. چکیده تحقیق (حداکثر ۳۰۰ کلمه) و کلیدواژه‌ها
۷. فهرست مطالب
۸. فهرست جداول
۹. فهرست نمودارها
۱۰. متن پژوهش (کلیات تحقیق، مروری بر ادبیات و مطالعات انجام شده، فصل‌های اختصاصی، یافته‌ها، نتایج، بحث و پیشنهادات)
۱۱. فهرست منابع و مآخذ
۱۲. ضمائم و پیوست‌ها (اختیاری)

ارائه یک سمینار خوب

Dr. A. Taghinezhad
University of Tabriz

ساختار یک سمینار

یک سمینار خوب دارای بخشهای زیر است:

- مقدمه

- بیان کنید سمینارتان درباره چیست.
- مسئله را به اختصار تعریف کنید.

- انگیزه

- توضیح دهید که چرا این موضوع را انتخاب کرده‌اید.
- بگویید که موضوع تحقیق شما از چه جهت جالب و مفید است.

<https://ataghinezhad.github.io>

ساختار یک سمینار (ادامه)

• تاریخچه

- بگویید دیگران در حل این مسئله تا چه حد پیش رفته اند.
- اگر یافته‌های شما نو هستند، نشان دهید که دیگران مسئله مورد نظر شما را حل نکرده یا به روش شما حل نکرده اند.

• دستاورد

- یافته‌های خود را راجع به مسئله مورد نظر بطور اختصار ارائه دهید.
- روش شما دارای چه ویژگی‌هایی است و چرا به جواب مناسب منجر می‌شود.
- جزئیات را در حد مناسب با در نظر گرفتن وقت توضیح دهید.
- همواره یافته‌های دیگران را از یافته‌های خود بطور مشخص جدا کنید.

ساختار یک سمینار (ادامه)

• جمع بندی

- خلاصه آنچه را که گفتید بیان کنید.
 - اگر تحقیق شما در حال پیشرفت است، بیان کنید که در چه مرحله‌ای هستید و چه مراحل را در پیش دارید.
 - شاید کسی پیشنهاد مفیدی به شما بکند.
 - اگر تحقیق شما به پایان رسیده، مسائل باقی مانده‌ای را که در راستای تحقیق شماست نشان دهید.
 - شاید کسی در جستجوی مسئله‌ای جدید باشد.
- به تناسب وقت و نوع سمینار و نیز نوع مخاطبان، ممکن است بخشهایی از سمینار کم رنگتر از بخشهای دیگر ارائه شود.

اخلاق ارائه سمینار

• رعایت ادب و احترام:

- نسبت به حاضرین که با حضور خود به نظرات شما احترام گذاشته‌اند.
- نسبت به دعوت کنندگان که کار شما را ارزشمند شمرده‌اند.
- نسبت به محققانی که نظرشان را مورد بررسی و نقد قرار می‌دهید.
- نسبت به افرادی که در پیشرفت تحقیق شما سهمی داشته‌اند.

<https://ataghinezhad.github.io>

اخلاق ارائه سمینار (ادامه)

• رعایت صداقت و فروتنی:

- هنگامی که اهمیت مسئله خود را بیان می کنید.
- زمانی که از اهمیت یافته های خود سخن می گوید.
- هنگامی که مزایا و معایب کار خود را بر می شمارید.
- وقتی که از حاضرین انتقاد (بجا یا نابجا) می شنوید.

<https://ataghinezhad.github.io>

هدف در سمینار

- در ارائه سمینار، هدف است:
 - فایده رساندن و فایده بردن از ارائه مطالب
 - ایجاد زمینه برخورد افکار و همکاری علمی
 - ایجاد انگیزه در دیگران برای مطالعه مقالات شما

- در ارائه سمینار، هدف نیست:
 - ارائه تمام جزئیات یک مسئله
 - ارائه تمام آنچه را که شما درباره یک موضوع خاص میدانید.
 - به تحسین واداشتن دیگران در مقابل هوش و استعداد خودتان

ماهها قبل از ارائه

- باید انجام دهید:
 - مطالعه کافی پیرامون مسئله مورد نظر
 - تفکر فراوان در جهت پیدا کردن راه حل مناسب
 - زحمت زیاد برای نشان دادن درستی و یا بهینه بودن راه حل
 - اهتمام بسیار برای نوشتن دقیق، منظم و شفاف یافته ها
- حالا حرفی برای گفتن دارید که احتمالاً دیگران به شنیدن آن علاقمندند.

نوع سمینار شما کدام است؟

- گزارش پیشرفت تحقیق
 - شامل نتایج تا کنون و موانع موجود
- ارائه مقاله در کنفرانس تخصصی
 - شامل یک یا دو نتیجه تثبیت شده
- پیشنهاد موضوع رساله
 - شامل بررسی تحقیقات دیگران و نشان دادن اینکه موضوع پیشنهادی مسئله ایست حل نشده و مورد توجه اهل فن
- دفاع نهایی از رساله
 - شامل ارائه خلاصه تمام نتایج بدست آمده و نشان دادن اینکه به اهداف مقرر رسیده‌اید.
- ارائه دستاوردهای گذشته در مصاحبه استخدام

مدت ارائه

- بسته به نوع سمینار مدت زمان ارائه متفاوت است.
- همواره از مدت زمان اختصاص داده به شما مطلع شوید.
- عنوان و محتوای سمینار خود را با توجه به مدت انتخاب کنید.

<https://ataghinezhad.github.io>

مخاطب شما کیست؟

- نوع مخاطبان خود را بشناسید.
 - افراد خبره در رشته مورد نظر؟
 - افراد متخصص در رشته‌های مختلف؟
 - مدیران اجرایی؟
 - دانشجویان در رشته مورد نظر؟
 - دانشجویان در رشته مختلف؟
- بسته به نوع مخاطبان، زبان و نحوه ارائه شما فرق خواهد کرد.

هفته قبل از ارائه

- اسلاید (اسلاید) های خود را با توجه به مخاطبان خود تهیه کنید.
 - لغات و اصطلاحات قابل درک بکار ببرید.
 - حوصله شنونده را در نظر گرفته به میزان مناسب وارد جزئیات شوید.
 - با بکار بردن شکل و مثال در جای مناسب به درک شنونده کمک کنید.
- سمینار خود را در تنهایی و سپس در حضور دوستان تمرین کنید.
 - اشکالهای ارائه خود را مشخص کرده رفع کنید.
 - تعداد اسلاید و مدت مناسب نمایش هریک را بدست آورید.

روز قبل از ارائه

- بارها ارائه خود را تمرین کنید، ولی جملات را حفظ نکنید.
- آخرین تصحیحات را انجام دهید.
- کلیه اغلاط نوشتاری (املائی، انشائی و نشان گذاری) را حذف کنید.
- اشتباهات هرچند کوچک نشانه بی دقتی شما، که صفتی منفی است، تلقی خواهد شد.
- از دوستی بخواهید که اسلاید های شما را به دقت به منظور تصحیح بخواند.
- از فایل ارائه خود چند نسخه پشتیبان تهیه کنید و در روز ارائه به همراه داشته باشید.
- شب قبل از ارائه، خواب و استراحت کامل داشته باشید تا روز بعد در بهترین وضعیت روحی باشید.

ساعت قبل از ارائه

• حتماً حتماً حتماً محل سمینار را بررسی و تجهیزات ارائه را امتحان کنید.

□ در غیر این صورت، تقریباً مطمئن باشید که با اشکالی غیر منتظره مواجه خواهید شد.

□ اگر در شروع ارائه، تجهیزات درست کار نکند روحیه شما تضعیف و وقت حاضران تلف خواهد شد. از این امر جداً پیشگیری کنید.

<https://ataghinezhad.github.io>

در زمان ارائه

- با لباسی مناسب و ظاهری آراسته در مقابل حاضرین قرار بگیرید.
 - چهره ای آرام و مطمئن نشان دهید.
 - در شروع، در جایی که احتیاج به معرفی دارید، خود، دانشگاه خود و همکاران خود را (اگر کار مشترک است) معرفی نمایید.
 - روی صندلی ننشینید. روبروی حاضرین ایستاده به آنها نگاه کنید.
 - مانع دیدن تخته یا پرده نمایش نشوید.
 - با عذرخواهی شروع نکنید.
- مثلاً "از اینکه وقت شما را می گیرم پوزش می خواهم."

در زمان ارائه (ادامه)

- شتابزده حرف نزنید و کلمات را واضح ادا کنید.
- از روی اسلاید ها نخوانید. جملات از قبل حفظ شده نگویند.
- به موضوع فکر کنید. زبان، افکار شما را بطور طبیعی دنبال خواهد کرد.
- صدای خود را طوری تنظیم کنید که به دورترین فرد برسد.
- □ در سالن بزرگ از میکروفن استفاده کنید.
- بطور مبهم یا نجوا گونه سخن نگویند.
- وارد بحث دو طرفه با یکی از حاضرین نشوید.

در زمان ارائه (ادامه)

- از اشاره گر جهت اشاره به شکلي که در باره آن صحبت مي کنيد استفاده کنيد.
 - ترجيحاً از اشاره گر چوبي يا فلزي استفاده کنيد. دنبال کردن نوع نوري (ليزري) براي چشم خسته کننده است.
- از دائماً حرکت دادن بيچاي بدن يا اشاره گر پرهيزيد.
- ولي خشک و بي حرکت نیز نباشيد.
- در صدای خود، شور و علاقه به موضوع را برسانيد.
- با صوت يکنواخت سخن نگويد زيرا توجه حاضرین را از دست مي دهيد.

در پایان ارائه

- در خاتمه، صحبت‌های خود را با جملاتی شفاهاً جمع بندی کنید.
- ختم ارائه را به وضوح با جمله ای اعلام کرده منتظر سئوالات بمانید.
 - مثل: ”صحبت من به پایان رسید. از توجه شما متشکرم.“
 - مثل: ”ارائه من به پایان رسید. با تشکر از وقت شما، آماده پاسخ گوئی به سئوالات هستم.“

<https://ataghinezhad.github.io>

رعایت وقت

- در زمان ارائه، محدوده وقت را اکیداً و جداً رعایت کنید.
 - با خارج شدن از وقت، از حوصله حاضرین نیز خارج می شوید.
 - حاضرین برای وقت خود برنامه ریزی کرده اند. احترام به وقت دیگران شرط ادب است.
- ممکن است ارائه کننده بعدی را در تنگنای زمانی قرار دهید.
- لذا مکرراً به ساعت نگاه کنید.
- برای کوتاه کردن ارائه در حالی که وقت کم آورده اید طرح قبلی داشته باشید.

<https://ataghinezhad.github.io>

در زمان پرسشی و پاسخ

- اجازه بدهید گوینده سؤال خود را کامل کند. صحبت او را قطع نکنید.
- پس از شنیدن کامل سؤال بهتر است آنرا برای حاضرین (در صورت لزوم به بیان مناسبتر) تکرار کنید تا:
 - هم خود و هم سؤال کننده از درک درست آن اطمینان حاصل کنید.
 - دیگر حاضرین نیز بهتر متوجه سؤال و جواب آن شوند.
- در صورتیکه جواب طولانی یا از علاقه و حوصله حاضرین خارج است، پاسخ کامل را به بعد از جلسه موکول کنید.

در زمان پرسش و پاسخ (ادامه)

- پاسخ دادن با لحن تهاجمی یا تدافعی نشانه ضعف تلقی می شود.
- اگر پاسخ سؤالی را نمیدانید جمله "نمیدانم ولی میتوانم جواب شما را بعداً پیدا کنم" بسیار بهتر از تقلای بیهوده و دادن جواب غلط است.

<https://ataghinezhad.github.io>

محتوای اسلاید ها

- هر اسلاید (نمایه) را به بیان یک یا دو نکته اختصاص دهید.
- اسلاید ها باید سیر منطقي روان و مناسبي را دنبال کنند.
 - حين تمرين سیر منطقي بهينه را پیدا کنید.
- در هر اسلاید، تعداد خطوط نوشته را بسیار محدود کنید.
 - خلاصه نویسی کنید.
 - پاراگراف ننویسید.
- از کپی کردن و چسباندن (cut and paste) نوشته و فرمول از مقالات در اسلایدها خودداری کنید.
 - بی کیفیت بنظر می آیند.
- شماره صفحه و تعداد کل صفحات در همه اسلاید ها درج شود

محتوای اسلاید ها (ادامه)

- در بیان هر نکته در صورت امکان از شکل و نمودار استفاده کنید.
 - شکل از نوشته گویاتر است.
 - اما از شکلهای بدون کیفیت استفاده نکنید.
 - شکلهای اسکن شده معمولاً بدون کیفیت اند.
- در جای مناسب، از مثالهای ساده و گویا بهره بگیرید.
- پس از هر چند اسلاید، یادآوری کنید که تا به حال چه گفته‌اید و حالا چه می‌خواهید بگویید.
 - در نتیجه حاضرین صحبت شما را راحت‌تر دنبال خواهند کرد.

محتوای اسلایدها (ادامه)

- چند اسلاید فرعی که برخی از جزییات را بهتر نشان دهد آماده کنید.
- اسلایدهای فرعی را تنها در صورت لزوم نشان دهید.
 - مثلاً در زمان پرسش و پاسخ
 - یا در صورت اضافه آوردن وقت و علاقه حاضرین
- عبور سریع و بدون توضیح از روی اسلایدها آزاردهنده است.
 - لذا اسلایدهای فرعی را پس از آخرین اسلاید اصلی (اسلاید پایانی) قرار دهید.

ظاهر اسلايد ها (ادامه)

- از فونت درشت و خوانا (نظير اين) استفاده كنيد.
 - از فونت ريز (مثل اين) اكيداً اجتناب كنيد..
- در استفاده از رنگ افراط نكنيد.
 - بعضي از رنگها در روي پرده متفاوت يا محو بنظر مي آيند.
 - برخي از تركيبها خوشايند نبوده حتي زننده هستند.
 - رنگ متفاوت را براي رساندن يك **پيام ويژه** بكار ببريد.
- تاكيد را با زيرخط يا حروف **پررنگ** نشان دهيد.
- به ياد داشته باشيد كه سادگي زيباست.

جلوہ‌های ویژه در اسلاید ها

- در سمینار علمی، جلوہ‌های ویژه اثر منفي دارند.
 - اتلاف وقت هنگام تهیه و نمایش
 - ایجاد حواس پرتي و اغتشاش ذهني براي شما و شنونده
 - ایجاد این تصور که عیوب را با زرق و برق پوشانده‌اید.
- جاذبه سمینار باید در محتوا و نحوه ارائه شما باشد.

<https://ataghinezhad.github.io>

جلوه‌های ویژه در اسلاید ها (ادامه)

- شیوه نمایش
- خط به خط
- یا گام به گام
- مثل آنچه که مشاهده می کنید
- بسیار آزار دهنده است.
- از آن دوری کنید مگر در موارد استثنایی.

<https://ataghinezhad.github.io>

چند توصیه

- اگر شنونده هستید، سکوت، نشانه احترام به ارائه کننده است.
- اگر سؤال کننده هستید، سؤال و جواب طولانی را به بعد از جلسه موکول نمایید.
- در جلسات دفاع از رساله، تشریفات (عکاسی، فیلم برداری، اهدای گل و شیرینی و نظایر آنرا) را به بعد از ختم کامل جلسه و آنهم پس از اعلام قبولی موکول کنید.

<https://ataghinezhad.github.io>

خاتمه

- در اینجا نکات و توصیه‌هایی تقدیم دانشجویان گردید که امید است در بهبود کیفیت ارائه سمینار آنان موثر واقع گردد.

<https://ataghinezhad.github.io>